

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
הסיפור התלמודי בבבלי ומקבילות בטקסטים אחרים
- אגדות ארוכות ומחזורי סיפורים
ד"ר יונתן פיינטוך | המחלקה לתלמוד

09-087-01

The Talmudic Story and Parallels in Rabbinic Literature part 2

הרצאה (פרונטלי)	סוג הקורס:
2	היקף נ"ז:
תשפ"ו	שנת לימודים:
ב	סמסטר:
רביעי 16:00	יום ושעה
רביעי 10:00	שעת קבלה:
tani700@gmail.com	מייל מרצה:
https://lemida.biu.ac.il	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

בקורס זה נעסוק בסיפורי מעשי חכמים בתלמוד הבבלי, בתלמוד הירושלמי ובמקבילות נוספות. נשים לב לשפה של הסיפורים ולמבנה הספרותי שלהם. ננסה לעמוד על דרך ההתפתחות של כל סיפור שנלמד ולתאר את ההתפתחות הספרותית מן הצורה המקורית ועד לצורתו הנוכחית בתלמוד בבלי לפנינו. במהלך השיעור נעין במקורות ראשוניים וננתחם לאור דברי הפרשנים המסורתיים ודברי החוקרים המודרניים. לקראת כל שיעור יתבקשו הסטודנטים לעיין במקורות ובספרות המחקר שיידונו בשיעור הבא.

מטרות/תוצרי הלמידה

ידע

1. הלומדים יכירו ויזהו סוגי אגדה חז"ליים שונים, את הגיוון של החומרים, והאופנים שבו הם מופיעים בחיבורים השונים בספרות חז"ל..
2. הלומדים יכירו וידעו לזהות את עיצובה הספרותי של האגדה החז"לית, ותרומתו לפרשנות האגדות ולהבנת המסר שלהם.
3. הלומדים יבחינו בין דרכי העיצוב והעריכה של האגדה בבבלי ובמקורות הארצישראליים

מיומנויות

1. הלומדים ינתחו סיפור תלמודי ויגדירו דרכי עיצוב ספרותי שונות בסיפור התלמודי.
2. הלומדים ירכשו רקע ומיומנות בביקורת הנמוכה ובביקורת הגבוהה של התלמודים

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

הלמידה הפעילה במהלך כל הקורס תכלול לימוד של טקסטים בחברותות, שיתוף הכיתה בזיהוי העיצוב הספרותי והתמות של הסיפורים כפי שעלה בלימוד בחברותות, השתתפות פעילה בדיונים (באמצעות סבבים) על משמעות הטקסטים תוך הבעת עמדה, והגשת שתי מטלות כתובות עם התייחסות לטקסטים מאלה שיילמדו בקורס. ההערכה התהליכית/מעצבת תתבטא בהגשת שתי מטרות כתובות, אחת לאחר כשליש מהסמסטר ואחת לקראת סופה, שבה הלומדים יידרשו להתייחס לשאלות העמקה והבעת עמדה בנוגע לטקסטים שנלמדו.

תכנית הוראה מפורטת:

מספר שיעור	נושא	קריאה מומלצת
1	מבוא כללי קצר לנושא מקבילות לסיפורים בתלמוד הבבלי	Rubenstein, <i>Talmudic Stories</i> , 1-14

מספר שיעור	נושא	קריאה מומלצת
2-4	סיפור רבי שמעון בר יוחאי במערה – בבלי שבת לג ע"ב-לד ע"א ומקבילות בירושלמי ובראשית רבה	Rubenstein, <i>Talmudic Stories</i> 105-138 שושני, 'רשב"י'
5-7	סיפור הצדוקי והקטורת (בבלי יומא ט ע"ב) וסיפור מותו של רבי עקיבא – (בבלי ברכות סא ע"ב) ומקבילות	פיינשטיין, 'מעשה הצדוקי'
8-10	אגדת ריש לקיש ורבה בר חנה (יומא ט ע"ב) ומקבילות בספרות המדרש הארצישראלית	פיינשטיין, 'סיפור ריש לקיש'
11-13	אגדות ירושת הבת בפרק יש נוחלין, בבלי וירושלמי	פיינשטיין, 'הסיפור התלמודי'
14	חזרה וסיכום	

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

תיאור התוצר	משקל בציון הסופי
מבחן מסכם בסוף הסמסטר	85% מהציון הסופי
הגשת מטלה כתובה קצרה במהלך הסמסטר	15% מהציון הסופי

דרישות הקורס

נוכחות ב-85% מההרצאות לפחות

השתתפות פעילה בדיונים בכיתה

הגשת מטלה כתובה קצרה במהלך הסמסטר

מבחן מסכם בסוף הסמסטר – המבחן יערך במערכת התומאקס

ציון מינימלי במבחן המסכם: 60

דרישות קדם

אין

1. גושן-גוטשטיין, אלון, חכם בודד על ערש דווי : 'סיפור מיתת רבי אליעזר (סנהדרין סח ע"א) - ניתוח אידאולוגי, מחקרים בתלמוד ובמדרש (תשס"ה), 79-112
2. הבלין, ש"ז, מסורת התורה שבעל פה : יסודותיה, עקרונותיה והגדרותיה, ירושלים, תשע"ב
3. חברוני, עידו, סיפור רבי יוחנן וריש לקיש לאור שיבוצו במחזור סיפורי רבי אלעזר בן רבי שמעון (בבלי בבא מציעא פג ע"א – פד ע"א), JSIJ 22 (2022)
4. מאיר, עפרה, 'סיפורי-האגדה בהקשרים ספרותיים כתופעה מקבילה למצבי-היגוד משתנים : סיפור החסיד והרוחות בבית-הקברות', מחקרי ירושלים בפולקלור יהודי יג-יד (תשנ"א-תשנ"ב), 81-97
5. מאיר, עפרה, 'השפעת מעשה העריכה על השקפת העולם של סיפורי האגדה', טורא ג (1994), 67-84
6. מאיר, עפרה, 'הסיפור תלוי ההקשר בתלמוד', בקורת ופרשנות 20 (תשמ"ה), עמ' 103-119
7. מאיר, עפרה, סוגיות בפואיטיקה של סיפורי חז"ל, תל אביב 1993.
8. מוסקוביץ, לייב, 'לדרכי שילובן של אגדות בירושלמי – בירורים ראשוניים', אסופות י"א (תשנ"ח), עמ' קצ"ז–ר"ט
9. פיינטוך, יונתן, 'מעשה הצדוקי והקטורת בבבלי יומא – גלגולי נוסח ופרשנות', סידרא כט (תשע"ד), עמ' 79–94.
10. פיינטוך, יונתן, "'סנינא לכו' - סיפור פגישתם של ריש לקיש ורבה בר בר-חנה על הירדן בהקשרו. *JSIJ - Jewish Studies; an Internet Journal* 12 (תשנ"א), ע"א-י ע"א", pp. 1-22 (2013)
11. פיינטוך, יונתן, 'הסיפור התלמודי כמשקף תפיסות הלכתיות שונות במקורות מקבילים', שנתון המשפט העברי כח (תשע"ד-תשע"ה), עמ' 203-227.
12. פרידמן, ש"י, פרידמן, 'על דרך חקר הסוגיא' (מבוא ל'פרק האשה רבה בבבלי'), מחקרים ומקורות א' (בעריכת ח"ז דימיטרובסקי), ניו-יורק, תשל"ח, עמ' 283–321
13. פרידמן, ש"י, 'לאגדה ההיסטורית בתלמוד הבבלי', ספר הזכרון לשאול ליברמן (בעריכת: ש"י פרידמן), ניו יורק, תשנ"ג, עמ' 119-164
14. פרנקל, יונה, עיונים בעולמו הרוחני של סיפור האגדה, הקיבוץ המאוחד תשמ"א
15. פרנקל, דרכי האגדה והמדרש, גבעתיים תשנ"א

16. פרנקל, יונה, מדרש ואגדה, תל-אביב תשנ"ז
17. פרנקל, יונה, סיפור האגדה – אחדות של תוכן וצורה, תל-אביב, תשס"א
18. פרנקל, יונה, 'האגדה שבמשנה', מחקרי תלמוד ג', ירושלים, תשס"ה, 683-655
19. רובנשטיין, ג'פרי, 'סיפור תנורו של עכנאי: ניתוח ספרותי', בתוך: הגיון ליונה (בעריכת: י' לוינסון, י' אלבוים וג' חזן-רוקם), ירושלים, תשס"ז, עמ' 478-457
20. שושני, רונית, 'רשב"י במערה ואליהו במדבר: אנטולוגיה בין סיפור תלמודי לסיפור מקראי', JSIJ 6 (2007) 13-

36

1. Feintuch, Yonatan, ' 'Anonymous Hasid' Stories in Halakhic Sugyot in the Babylonian Talmud', *JJS* 63 (2012), pp. 238-262
2. Feintuch, Yonatan, 'Uncovering Covert Links between Halakha and Aggada in the Babylonian Talmud - The Talmudic Discussion of the Yom Kippur Afflictions (bYoma)', *AJS Review* 40 (2016), pp. 17-32
3. Rubenstein, Jeffrey L., *Talmudic Stories, Narrative Art, Composition, and Culture*, Baltimore & London, 1999
4. Rubenstein, Jeffrey L., 'Context and Genre: Elements of a Literary Approach to the Rabbinic Narrative', *How Should Rabbinic Literature Be Read in the Modern World?* (Ed. M. A. Krauss), Piscataway, 2006, pp. 137-165
5. Rubenstein, Jeffrey L., *Stories of the Babylonian Talmud*, Baltimore, 2010
6. Rovner, Jay, 'Rav Assi Had This Old Mother: The Structure, Meaning, and Formation of a Talmudic Story, *Creation and Composition; the Contribution of the Bavli Redactors (Stammaim) to the Aggada* (Ed. J. L. Rubenstein), Tübingen, 2005, pp. 101-124

קריאת חובה:

1. פיינטוך, 'הסיפור התלמודי'
2. Rubenstein, *Talmudic Stories*, 1-33